

זכרונות בנימינה

באהבה ובהוקרה
לעמותה לשימור ושיחזור
עבר המושבה

מאיר פולק

בנימינה שלנו בת- 78 כאשר הכרתי אותה היתה בת שנתיים - ואנוכי נער, היו בה כ- 40 בתים בלבד והיה שוויון מלא במושבה, כל הבתים נבנו זהים בצורה מלבנית, מחולקים לשני חדרים. בלי מטבח, בלי חדר אמבטיה, בלי שירותים. היו בה סה"כ חמישה רחובות בלי שמות רישמיים. האחד נקרא כיום רחוב המייסדים השני נקרא רח' הכרמל, במצליב רח' הקליפורניה. היות והשתלמו בחקלאות בקליפורניה. הרביעי רח' הבורג'ים היות ואדמתם היתה בבורג' ואחרון חביב הרחוב שלי ובו 4 בתים כיום רח' המורה.

כאשר הכרתי אותה עוד לא היתה מחצבה ובמקום גבעת החצץ העלובה עמד כתף הכרמל עם צוק גבוה וצבעי הסלעים, היו מדהימים ביופיים והאוויר היה צח וצלול ושקט אלוהי מסביב. כאשר נחל התנינים היה "זרקה" ומימיו היו נקיים, אפשר היה לרחוץ בו אפילו לשתותו.

כאשר בעין-ספרה במקום בנין בטון עם משאבת מים וצנרת ברזל היה אגם קטן שאפשר היה לשחות בו ומימיו היו צלולים, סביבו דשא ירוק עם דקל יפה בתווך ושיחים ירוקים עם שירת צפורים - גן עדן קטן שנעלם מהעולם - וחבל. כאשר מי האגם הזה היו זורמים בתעלות פתוחות ואת השדות השקנו בהצפה ולא מברזים.

כאשר הכיכר מסביב למגדל-המים היה שומם ובאביב היה מכוסה שטיח של פרחי בר ששלט בו הצהוב והלבן הבוהק של פרחי ה"כחון" הגדולים.

כאשר בשטח שכיום הוא גבעת הפועלים שחקנו כדור רגל.

כאשר הדקלים ברחוב המייסדים היו נמוכים יותר ממני.

כאשר השטח בנחלת-ז'בוטינסקי היה גן פרחים נסיוני עבור בית החרושת לבשמים של הברון בבנין שכיום "יקבי אליעד"

כאשר סביב מגדל המים עמדו ארבעה אוהלים של הפועלים הראשונים.

כאשר בכל מגרש היה דונם פרחי יסמין עם ריחו החודר.

כאשר עוד לא היו מטעים בסביבה מלבד פרדס זרעוניה שאיננו עוד.

כאשר חלקת בית הקברות עוד היתה ריקה, כמה עצי ג'ומז עתיקים לידו. שני קברים ראשונים של משה פרידמן ויהודה הרצנשטיין ז"ל. תזכורת אחרונה מייבוש בצות כברה.

כאשר התנים היו מיללים בלילות בכרמי זכרון ובלילות שקטים היו שמעיים עד אלינו.

כאשר כל המושבה; מזכירות, הנהלת חשבונות, דאר היה אדם אחד ויחיד, ה' ברוך קיציס.

כאשר היה טלפון אחד בכל המושבה; בבית הועד.

כאשר לא היה כל קירור או קרח ולפעמים בשבתות נאלצנו לאכול ארוחת צהרים בשעה 10 בבוקר, כדי שהבשר לא יתקלקל.

כאשר בכל חצר היו פרות חולבות, לול, ופרדות ובכל בוקר לקחנו למחלבה שבמרתף בנין המועצה כיום. את החלב ואת פרחי היסמין שרובו קטפו ילדי שכונת יעקב ומשפחות מטבריה- לבית חרושת לבשמים.

כאשר כל השדות מסביב היו זרועים ב"פלחה" בלבד: חיטה, שעורה וחציר.

כאשר רחוב הגורן היה באמת גורן- בקיץ היו עשרות ערימות של תבואה ופקידי ממשלת המנדט באו רכובים על סוסים להעריך את כמות היבול, כדי לגבות מס היחידי שהיה אז.

כאשר את התבואה דשנו במורג. הסתובבנו שבועות סביב הערימה עם זוג סוסים ולאחר זריתת החיטה היינו מבררים כל גרגיר וגרגיר על השולחן. לנקות מגרגירי-בר מרים ואת השק החיטה על גבי פרדה לקחתי לטחנת-הקמח של עלי-בק לטחון.

כאשר לא היתה אפילו מכונית אחת במושבה. היה לי זוג אופניים ולא היה איפה לרכב עליו, כי הרחוב היה חול עמוק ואמצעי הקשר היחידה היתה הרכבת העוברת לחיפה או לתל-אביב.

יכולנו לנסוע לחיפה גם בעגלה בדרך עפר, אבל רק בקיץ כי בחורף הדרך היתה כולה בוץ טובעני ודביק. נסענו בערב בשעה 10 והגענו לפנות בוקר ל"חן" שהיה קיים אז במבואות חיפה מקום לפוש בו להאכיל ולהשקות את הסוסים העייפים שבאו מדרך רחוקה.

כאשר להתרחץ בים בשבתות רכבנו על פרדות או חמורים, דרך חולות ערב-אל-בררה כיום אור-עקיבא.

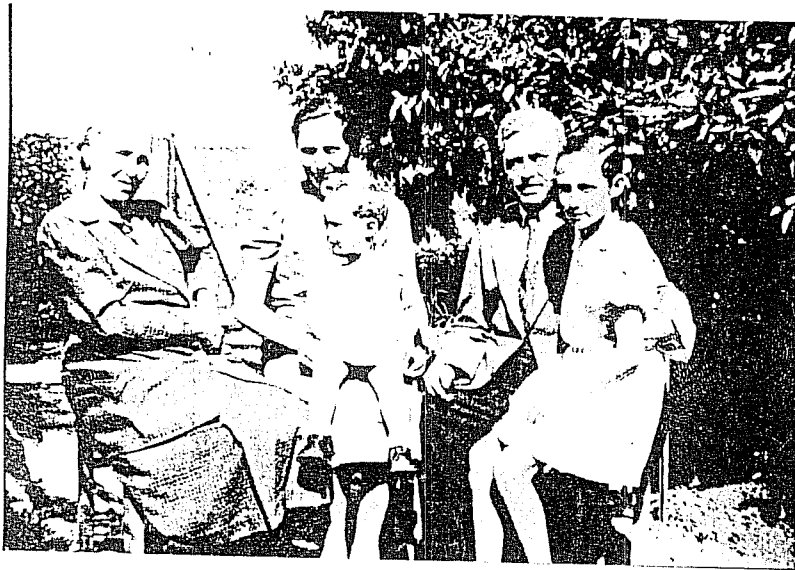
כאשר בתחנת הרכבת עבדו רק ערבים וארגזי הפרגיות ששלחנו לשוק של תל-אביב הגיעו הפוכים ורוב הפרגיות מתו.

כאשר משאבת המים היחידה התקלקלה והבאנו מי שתיה בחביות מהזרקה.

בשנים הראשונות המשקים עוד לא היו מפותחים ובסוף הקיץ חיפשנו עבודות חוץ וכך לדוגמה חרשנו חריש עמוק את אדמות הבור בסביבת פרדס חנה. 17 זוגות סוסים ופרדות סחבו בשורה עורפית שרשרת עבה שקשורה למחרשה בעל סכין גדול אחד ושני אנשים מחזיקים אותו האחד בידידות והשני עם מוט ברזל עבה מכופף באורך 2 מטר.

כאשר מידי פעם המוט מרים אותו באויר והוא נתלה עליו כדי לאזן את המחרשה- במלחמת גבורה ומנצת. בלילות עלינו מעגל גדול עם העגלות כאשר הסוסים קשורים בפנים והעגלות בחוץ ואנחנו ישנים בתווך. הביתה חזרנו רק לשבתות.

סוד גלוי היה שבשנים הראשונות המצב של האכרים היה קשה עד שהכרמים והפרדסים הניבו פרי. מדי פעם היה צורך במזומנים, ואז היו ממציאים פטנטים כמו לדוגמא; היו לוקחים הלואה בבנק מרכנטיל בת"א, הסכומים נעו בין 20-30 לירות וזה היה הרבה כסף ובסוף השנה היו צריכים לפרוע את החוב ואחרי יומיים אפשר היה לחדש את ההלואה. אז אספו חצי לירה מכל איכר לקרן "החזר חובות" ובסוף השנה לכל אחד בתורו פרעו את החוב ומיד חידשו את ההלואה.

ההורים ז"ל, האחות מרים ושני בנותיה יעל ונוגה

מגדל המים
כיום תצפית הנוטרים

האחיות מרים ומנצי
ומאיר בן 15
(ביולי 2000 בן 90)

המסחר התנהל אז בשטרות מבוטלים כחוק - לא היו שיקים כמו בימנו. איכר אחד שאמנם היה לץ אבל הרבה אמת מרה היתה בהלצה שלו, הוא אמר: "אתה רואה את השטר הזה? עכשיו הוא שווה חצי לירה - הבול שעליו, אחרי שאני חתום עליו כבר לא שווה כלום.

בחנות המכולת היו משלמים עבור הפרודוקטים פעם בשנה - בגורן והיה סיפור על איכר אחד שהיה לו צורך דחוף במזומנים, ניגש לחנוני ושאל אותו: כמה אני חייב לך? החנוני ענה: שמונה וחצי לירות. אתה יודע מה? תן לי עכשיו לירה וחצי ובגורן תקבל עשר לירות עגולות.

כזאת היתה בנימינה של נעורי.

חובה נעימה להזכיר ולזכור האהבה ובהערצה את הברון בנימין רוטשילד- אבי הישוב, זכר צדיק לברכה שבזכותו ובאדיבותו יושבים כאן כולנו ומושבבתנו גאה לשאת את שמו.

Handwritten signature

Handwritten signature

בנימינה יום העצמאות 2000